

TEXT: LINDA AF GEIJERSSTAM, HS RÅDGIVNING AGRILINDA.af.geijersstam@hushallningsallskapet.se

Känn insekten i majsen

Förra året upptäcktes majsmott i södra Sverige. Sedan tidigare har vi insekter som knäppare, fritfluga och bladlus som ibland ställer till bekymmer. Bevaka majsfälten och känn din fiende för att bemästra problemen.

Man kan inte kalla det en insektsinvasion. Men när en odling ökar på det sätt som majsen gjort får vi förvänta oss att inte bara svampsjukdomarna utan även skadegörarna kommer i kölvattnet.

Nytt och allvarligt mott

Majsmottet har tidigare huserat enbart i varmare klimat än vårt. Tillfälligt har den kommit in med vindar, men man har ansett att den inte kan övervintra hos oss. Men förra hösten hittades den på flera ställen och det är troligt att den kan etablera sig även i våra odlingar. Majsmottet är en oansenlig fjäril. Men det är larven som gör skadan genom att leta sig in i majsstjälken vilket resulterar i en försvagad stjälk och senare liggmajs. Larven förekommer också i kolven vilket inte påverkar avkastningen utan kvaliteten till exempel i sockermajskolvar. Gångarna i kolvarna kan också vara en inkörspport till fusarium.

I Danmark är insekticiden Steward registrerad för användning mot majsmott men i Sverige saknas kemiska möjligheter. För att förhindra övervintring i majsstubben blir då växtföljden eller att plöja ner eller trasa sönder stubben med exempelvis en betesputs bekämpningsåtgärder. Största skadan gör majsmottet i kärnmajs eftersom den står kvar länge på fältet och larven då hinner leta sig ner till övervintringsplatsen.

Majsmottens larver gnager i stjälk och kolv.

Åtgärder mot insekter i majs

Knäppare

- Undvik majs efter vall
- Jordbearbeta vallbrottet tidig höst
- Så majs i varm jord

Majsmott

- Cirkulera majs i växtföljden
- Plöj ner stubben
- Putsa ner stubben

Bladlus

- Undvik onödig kemisk fritflugebekämpning
- Bekämpa sent med pyretroid vid stora angrepp

Fritfluga

- Bekämpa med pyretroid vid 1,5 blad
- Utsädesbetningen har effekt
- Vindstilla och värme är riskfaktorer

Lusen skadar sällan

För bladlus liksom för majsmott saknas trösklar för när bekämpning är lönsam. Det finns pyretroider som är registrerade för löss i majs, men bekämpningsbehovet är oftast tveksamt. Även bladlusen gör sin skada sent på säsongen genom att klibba ihop majsens blomma vilket försämrar pollinering och kärnutveckling. Är lusangreppet stort sent på säsongen blir åtgärden en kemisk bekämpning så sent som man har möjlighet att köra i majs.

Om majsen aldrig skjuter upp sin kolvbärande stängel kan problemet vara fritfluga. Flugan som med sina larver buskar till havre och vårmete ger samma skada på majs. Fritflugan kan bekämpas kemiskt och skaderisken avhjälpas med en pyretroid vid 1,5-bladsstadiet. Bekämpningsbehovet kan dock inte anses vara särskilt stort. Det finns också anledning att vara restriktiv eftersom pyretroider dödar bladlössens naturliga fiender och en onödig fritflugebekämpning kan leda till senare problem med löss. Fågelbetningen av utsädet anses

ha effekt även mot fritfluga. Dessutom odlas majs ofta i blåsiga lägen på stora fält vilket minskar risken för angrepp.

Knäpparkatastrof

Starkaste kandidaten till att ge de värsta uppkomstproblemen är nog knäpparlarven. För blir det problem med den så blir det stora problem. Den knäppande lilla skalbaggens larv lever i jorden och gnager på plantbasen så majs förr eller senare dör. Det blir sällan hela fält, men några löpmetrar i taget kan bli nedsatta. Gnaghålen syns och ofta ligger även larven synlig när man drar upp de taniga plantorna. Majs efter gamla vallar är en riskfaktor, men det är inte alls säkert att man får knäpparskador. Kemiska åtgärder har vi inte. Att undvika majs de första två åren efter vallbrott, särskilt gammal vall, kan hjälpa. Måste ändå majs odlas kan larven störas genom upprepad jordbearbetning tidigt på hösten och sedan ge majs en bra och snabb start genom sådd i varm och väl-dränerad jord. ■